

AI-PODPOROVANÉ TANDEMOVÉ UČENÍ MOSTEM K AUTENTICKÉ KONVERZACI: ZKUŠENOSTI Z MEZINÁRODNÍHO PROJEKTU

AI-SUPPORTED TANDEM LEARNING AS A BRIDGE TO AUTHENTIC CONVERSATION: EXPERIENCES FROM AN INTERNATIONAL

Jaroslava Jelínková¹, Karin Schöne², Kateřina Smejkalová³

1 Jazykové centrum, Katedra anglistiky, Pedagogická fakulta, Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, Ústí nad Labem

2 Lehrzentrum Sprachen und Kulturen, Technische Universität Dresden

3 Jazykové centrum, Fakulta sociálně-ekonomická, Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, Ústí nad Labem

Abstrakt

Může umělá inteligence pomoci studentům překonat obavu z mluvení v cizím jazyce? Tato prezentace sdílí praktické zkušenosti z mezinárodního kooperačního projektu, kde studenti úrovně B1/B2 využívali AI jako tutora pro přípravu na setkání s rodilými mluvčími. Ukážeme, jak konkrétně studenti chatboty využívali (od nácviku frází po korekci textů) a jak tato příprava ovlivnila jejich sebevědomí při reálném setkání. Příspěvek nabídne konkrétní příklady zadání a scénářů, které vedou k reflexivnímu a zodpovědnému využívání AI. Diskutovány budou i limity technologie, jako je nadměrné spoléhání na pomoc AI a specifika práce s „malými“ jazyky.

Klíčová slova: *cizí jazyk, umělá inteligence, mezinárodní spolupráce, tandemové učení, autoregulace*

Abstract

Can artificial intelligence help students overcome the fear of speaking a foreign language? This presentation shares practical experience from an international collaborative project where B1/B2 level students utilized AI as a tutor to prepare for meetings with native speakers. We will demonstrate specifically how students used chatbots (from practicing phrases to text correction) and how this preparation influenced their confidence during real-life encounters. The session will offer concrete examples of assignments and scenarios that promote reflective and responsible use of AI. Additionally, the limits of the technology will be

discussed, such as over-reliance on AI assistance and the specifics of working with less commonly taught languages.

Keywords: *foreign language, AI in practice, speaking exercises, international co-operation, student motivation.*

1 ÚVOD

Přítomnost generativní umělé inteligence radikálně proměňuje podobu cizojazyčného vzdělávání a staví didaktiku před nové výzvy. AI chatboty již nejsou technologickou kuriozitou, ale stávají se standardní součástí pracovního prostředí studentů. Klíčovým problémem zůstává, jak tyto nástroje integrovat do výuky, aby nepůsobily jako náhrada vlastního kognitivního úsilí, ale jako katalyzátor rozvoje řečových dovedností a samostatnosti. Předložený text reflektuje výsledky mezinárodního projektu, který zkoumal možnosti využití AI jako personalizovaného tutora v tandemu s lidským partnerem. Cílem bylo analyzovat, zda a jakým způsobem může virtuální prostředí AI zmírnit afektivní filtry, jako je úzkost z mluvení, a podpořit studující v jejich cestě k autentické interakci v cizím jazyce.

2 TEORIE

Využití AI chatbotů jako tutorů má potenciál zlepšovat produktivní dovednosti a slovní zásobu studujících (DU & Daniel, 2024; Zhang & Huang, 2024). Jelikož tyto nástroje formují budoucí pracovní prostředí, je nezbytné inovovat jazykovou výuku směrem ke strategickému a kriticky reflektovanému využívání technologií (Klímová et al., 2024). Vhodná interakce posiluje autoregulaci a schopnost dosahovat cílů (Bandura, 2006). Způsob zpětné vazby přitom zásadně formuje sebepojetí mluvčího. AI a peer feedback představuje bezpečnou alternativu, která snižuje úzkost z mluvení (Horwitz et al., 1986; Saito & Fujita, 2004). Nižší míra úzkosti zefektivňuje učení a pozitivně přispívá k formování sebepojetí (Dörnyei, 2005) V tomto rámci funguje AI jako efektivní „trenažér“ a opora pro rozvoj řečových dovedností.

3 METODOLOGIE VÝZKUMU

Výzkumu popisuje, jak studující vnímají a využívají nástroje AI ve výuce jazyků a jak se mění jejich ochota komunikovat a obavy z interakce. Studenti českých a německé univerzity ($n = 46$) pracovali 7–8 týdnů v tandemech na jazykových projektech, kde v různých fázích mohli integrovat AI nástroje. Studující spolu komunikovali střídavě v cílovém i mateřském jazyce. V průběhu projektu jim bylo poskytováno metodické vedení na začátku, uprostřed projektu a před závěrečnou prezentací. Měřili jsme stabilní (Jelínková et al., 2022) i dynamickou složku ochoty komunikovat a aktuální míry obav z komunikace (Kruk, 2019). Účastníci využívali studentské deníky, které sloužily také k dokumentaci postojů k AI, konkrétních promptů a jejich hodnocení. Získaná data byla následně anonymizována, přeložena a vyhodnocena pomocí obsahové analýzy.

4 VÝSLEDKY / OČEKÁVANÉ VÝSLEDKY

Analýza dat identifikovala tři klíčové dimenze vlivu AI na učení, tj. zlepšení jazykových dovedností, snížení úzkosti a zvýšení motivace k interakci, a efektivní, personalizované učení. Data potvrdila statisticky významný pokles subjektivně pociťované obavy z komunikace. Následná analýza ukázala, že AI funguje jako bezpečné prostředí pro simulaci interakce a jako trpělivý tutor, který okamžitou zpětnou vazbou pomohl zmírnit obavy z komunikace s rodilým mluvčím. Bez metodického vedení však studenti využívají AI dominantně k jednodušším úkolům, jako jsou překlady. Teprve cílené instrukce k promptování vedou k sofistikovanějším formám využití AI, zejména k interaktivní konverzaci a vyžadování specifické zpětné vazby. Využívání nástrojů pro opravu gramatiky a generování nápadů snižuje kognitivní zátěž a zvyšuje sebedůvěru. Díky připraveným podkladům se účastníci cítili na komunikaci v cizím jazyce lépe vybaveni. Překvapivým zjištěním byl nelineární vývoj ochoty komunikovat. Po úvodním nadšení došlo u části participantů identifikován pokles zájmu.

5 ZÁVĚRY A DISKUSE

Integrace AI do výuky jazyků má potenciál snižovat afektivní bariéry. Aby bylo dosaženo trvalého zvýšení ochoty komunikovat, musí být AI integrována

systematicky, tak aby AI skutečně rozvíjela jejich dovednosti a nenahrazovala jejich vlastní produkci. Dále je nutné diskutovat o rizicích lingvistických chyb a akcentovat AI jako most k lidské interakci, nikoliv jako její cíl. Tento posun vyžaduje tvůrčí přístup ke kurikulu: namísto hodnocení výsledného textu je třeba hodnotit proces. Kombinace zpětné vazby vytváří ideální prostředí, kdy AI napomáhá vybudovat správnost a jistotu v „laboratorních podmínkách“, zatímco spolužáci vám pomohou ukotvit toto nové, jazykové sebepojetí v reálné sociální interakci. Výsledkem je student, který je schopen nejen jazyk používat, ale také vědomě řídit svůj proces dalšího zlepšování.

PODĚKOVÁNÍ

Studie byla provedena v rámci projektu „S AI do přeshraničního dialogu/Mit KI in den grenzüberschreitenden Dialog: Společně objevovat nové cesty ve výuce jazyků/Gemeinsam neue Wege im Sprachunterricht erschließen“. Projekt je financován EU z prostředků Evropského fondu pro regionální rozvoj v rámci programu spolupráce na podporu přeshraniční spolupráce mezi Svobodným státem Sasko a Českou republikou na období 2021–2027.

6 LITERATURA

- Dörnyei, Z. (2005). *The psychology of the language learner: Individual differences in second language acquisition*. Routledge.
- Du, J., & Daniel, B. (2024). A systematic review of AI-powered chatbots in EFL speaking practice: Transforming language education. *Computers and Education: Artificial Intelligence*, 6(100230), 1–12.
<https://doi.org/10.1016/j.caeai.2024.100230>
- Horwitz, E. K., Horwitz, M. B., & Cope, J. (1986). Foreign language classroom anxiety. *The Modern Language Journal*, 70(2), 125–132.
<https://doi.org/10.1111/j.1540-4781.1986.tb05256.x>
- Jelínková, J., Chytrý, V., Gregor, P., & Laue, A. (2022). Students' Willingness to Communicate in English: Czech Adaptation of Willingness to Communicate Inside the Classroom Scale. *Orbis Scholae*. 16(1), 29–53.
<https://doi.org/10.14712/23363177.2022.15>

- Klímová, B., Pikhart, M., & Al-Obaydi, L. (2024). Exploring the potential of ChatGPT for foreign language education at the university level. *Frontiers in Psychology*, 15(1269319). <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2024.1269319>
- Kruk, M. (2019). Dynamicity of perceived willingness to communicate, motivation, boredom and anxiety in Second Life: the case of two advanced learners of English, *Computer Assisted Language Learning*. doi: 10.1080/09588221.2019.1677722
- Saito, H., & Fujita, T. (2004). Characteristics and user acceptance of peer rating in EFL writing classrooms. *Language Teaching Research*, 8(1), 31–54. <https://doi.org/10.1191/1362168804lr133oa>
- Zhang, Z., & Huang, X. (2024). The impact of chatbots based on large language models on second language vocabulary acquisition. *Heliyon*, 10(3), e25370. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2024.e25370>